

FILIPAI

İiya Pol siya om Rom hir mîriiya mii biyie mi siya ta yokwowa ha wînkika. Biiya siya om Efesas hir bidi ywowin. Mi iikamim naingwo tibmiiyim om Filipai hîranim yîm umîr digworaekwo bîdiyar mi haingiriyü haiginim mi sima ina hauugiyim Pol siiram hiriir maeyaua mii biyie siya mîriiya. Mi Pol siya ta yokwowa minam wînkikin simiir boîn wadiekikin. Pol siya maeyauwa mii biyie mîriiya saiir hîrar nikî okaigin wieyinsopkak. Mi siya maîrgîmaîrga hîriiyar nwokaigin mi siya ti hîriinansi boînkikin sima Jîsis saika nama-sukikini mi sima wi maîrgîmaîrga hîriiyar nwoki onînaeyim mi sima wi siiram naingwoyîmyok rani. Iriig.

¹ Pol kara mi Timoti siya, krîra Jîsis Krais siir mii priimîriyan inkamko. Krîra ta yokwowa iikamim Adi Komii krîmiir Wanîn siir piugana saiir kigrîraowiyim mi saiir whîndirîraerar haigînuwiyyim kîmiiram wînkika mi iikamim Jîsis Krais siir yai aiir wakaeyokna apiyim kîmiiram warar. ² Krîra ha naingwowi krîmiir Adi Komii krîmiir wanîn mi krîmiir Biiyan Inkam Komiiyîn Jîsis Krais, krîmiirin wi sowaniyyar nokboînmamaîr haigînuwi irîpa nongwomamair aeyim. Iriig.

Paul siya Adi Komii siirim sriigîn, yîpîki iikamim ta yokwo aiir mwâini simiir whînkinsiis haigînuim

³ İiyim kara kîmiir naingwôrarkaikiyyim, kara pi Adi Komii siirar boîn wadie kîmiirsi.

⁴ Hiyim kara Adi Komii kr̄imiir Wanin siiram sriyim kimiir whink̄nsiis haiginiuim, kara pi mārgimārga nwoki. ⁵ Whisarii rani, b̄iya kima kariir whink̄nsiis haiginiugim Adi Komii siir yaiya saiir nanaakninkii haiginiuim iiya biigibii kima wakaeyokna apa mi tisi tariinana nadigniyim. ⁶ Kara ti dimin̄in siir b̄idi yinokninkin kiin̄in Adi Komiiyin yipikin kimiir t̄irkiyin siir wakaeyokna apim mi kimiirin wi siya whink̄nsiis haiginiuwi siirim sibgu wakaeyokna apim mi wi iiya Jisis Krais siya nitana saiilar nadigiuwi mi siya siyasiya nanaakninkii haiginiunaei mi iikam simiirin wi siyar hidi. ⁷ Kariir kwoin̄in iikamim kimiiramin nhami nhami naingwokwonanae rani. Dimusi rani, kariir miiyim kima whink̄nsiis haiginiugim iiyim kara maeyaua mii biyie miriiya saiir hir hiugripkiilkikaiyin mi iiyim kara r̄irmiiya mi owim mi Adi Komii siir yaiyim simiir mi anaakninkii haiginiuim iikam simiir kwoin̄im simiir kiyaiyim mi sima wi Adi Komii siir siyuim kara tirim wi simiir nwoki apim. ⁸ Adi Komii siya ina ninokninkin̄in, kara iikam whiekakim kimiiramin nhami nhami naingwokwonanae rani, Krais siya naingwokwonanaeiya saiir hiriinan.

⁹ Kara Adi Komii siiram minam srii, iikam kima wi irni nwirniyamar dinan aingwokwonanae mi kima wi Adi Komii siir dimin taemim simiir nwoki sibgu inokninkin̄im mi kima wa nwoki inokninkin̄im pik̄i hiniin dimin ikin miiyikin mi pik̄i hiniin dimin ikin biyeyin. ¹⁰ Mi ti hiriinan sairsika, kima kariir dimin miiyik miiyikim simiir wakaeyokna api mi iiya Krais siya swoki

iti mi kimiir kwominim wi dimin biyiekı nwokai rani. ¹¹ Mi iripi hiriinan kara Adi Komii siirim minim srii Jisıs Krais siya wi kimiir kwoin imiir nwoki hiurworwokaiyim kimiir whinkinsiis haiginiuwim wadie sibgu owam mi kima dimin miyik tiri mi ti hiriinan saiirsika Adi Komii siya wi inig komiigak saiarsi nwowi. Iriig.

Paul siya ha naingwokin, siya siyiumwoni nwowim mi Jisıs Krais siir nwoki kigna apim mi siya wi kimiir nwoki whinkinsiis haiginium

¹² Ti kariir nomiiyauim, kara minam naingwoi kima dinokninkin, ti diminim kariirim nitim, sima kariir tırbumbuki windi, ti diminim iikamim Adi Komii siir yai win kibiya saiirim naingwo tıbmiyyim simar nikı tırbugim. ¹³ Kariirin maeyaua mii biyie miriiya saiirar hiugripkikikaigi windi mi kamim yaii niniiyim mi iikam nhirim kingiin hir nwo ikim, sima ina ninokninkinim kariirin maeyaua mii biyie miriiya saiir hir hiugripkikikaiyin, whisarii rani, kara Krais siir yaiyim simiir wakaeyokna apkın. ¹⁴ Mi iripi hiriinan kara tisi tirar nwowin. Dimusi rani, iikamim Adi Komii siiram naingwo tıbmiyyim sima nıdidgak panınsi ywosi mi sima kiriekak asi nwokim Adi Komii siir yaiya saiir nanaakninkii haiginiusiyin. Dimusi rani, sima ina kigim kara tisi maeyaua mii biyie miriiya hiugripkikikaiya saiir tirar nwokaiyin mi sima ina naingwo tıbmiyyim Krais siya wi simiir whinkinsiis haiginiuwi.

¹⁵ Iikam nhirim Krais siir yaiya saiir nanaakninkii haiginiusugim. Dimusi rani, sima kwoin biyie biyie kariiram naingwokim mi

síma minam warar mi aingwokim símiir kiyaiyím kariir haiburgigim mi símiir yai ímiir wakaeyoknam. Yím iki iikam nhírim Krais siir yaiyím símiir nanaakninkii haiginíugim. Dimusi rani, síma wadiekim mi ina naingwowím ti dimin ímiir tirim mi kariir whinkinsiism ¹⁶ yípíkí ti iikam miiyíkim ti dimin ímiir tiriyyím. Dimusi rani, síma kariiram naingwokwowikim. Sima ina ninokninkiním kariirin Adi Komii siyar nímbinkikin siir yai ímiir kigriraowím mi símiir nanaakninkii haiginíuwim tapaiir. ¹⁷ Iikam nhírim yípíkí Krais siir yai ímiir nanaakninkii haiginíuwiyím yím síma kariiram bi naingwokwonanaeikin. Níngaki níngakiingga. Sima hiniina naingwowi kariirin wi sima kiyopsibgi haiginíuwi mi kara wi maírgimaírga nwo rani. Dimusi rani, kara ini maeyaua mií biyie miriiya sair tir hiugripkíikikaiyín mi síma iikamím símiir kwoin ímiir kiyáii símiir wakaeyokna apím mi kariirin. Níngaka.

¹⁸ Tíriiginin yio dimin Komii rani! Mi ti iikam nhírim síma Krais siir yai ímiirin siyu biyieni nanaakninkii haiginíugi windi mi nhírim siyu miiyíkni mi anaakninkiigi windi, ti hiriiran siyuin kariirin maírgimaírga sima nwowaiginíuwi. Dimusi rani, síma Krais siir yai ímiir nanaakninkii haiginíugim yio tiriiginin yio dimin whoímoni rani. ¹⁹ Kara ini maírgimaírgar nwoyokiyokiyyamin. Dimusi rani, kara ina ninokninkinín Adi Komii siir naeyiu iiirin, yípíkíin wi Jisis Krais siya nikropkii kariir whinkinsiis haiginíuwam mi kariirin maeyaua mií biyie miriiya sair hír hiugripkíikikaiyín rírmíiya sair

hiranki nwokiyim. Dimusi rani, kima Adi Komii siiram sriigim kariir whinkinsiis haiginiuwim.

20 Kara ta saiiramin minam naingwowi, kara Adi Komii siir yai aiirin wi haigiprakai rani mi kariir piua wi nopai rani mi kariir kwoinin wi kirieyar nwowi mi Adi Komii siir yai imiirar nanaakninkii haiginiuwi biiya kara nonkwowim simiir hiriinan mi ti tariinanar nadigniyim. Mi kara omwai waiya mi kara mi aowi mi ti iikamim wi ha boini Krais siya wadiekin. Dimusi rani, dimin taeminim kara tirim simiirsika. **21** Mi ti dimin taeminim kara tirim simiir bwamkibwamin yio Krais siyaargin. Mi kara naowi, mhoiyya kara wi dimin kibi kibiyim Adi Komii siirim wi simiir haii mi kara wi saika nwowi. **22** Mi kara nao karamae nwowi mi omwaiyar nik waiyaei mi ti dimin taeminim kara tirim yim iikam imiir whinkinsiis haiginiuwi Krais siir wakaeyokna apim. Kara ninokninkin tani pik hiniin aka bii nnowa omwai waiya saeya iyie? Nao saeya.

23 Kara pi hid rani kara naowam naingwowi Krais saika nnowowim. Wi ta wadie hiriinan saeya nnowi.

24 Mi ta hiriinan saiirsi whinkinsiis haiginiuwi kimiirin, ya ini wadiekawadie saeya nnowa kara ti nu iirar nwoki okripkaii, tariigina ya ini biigibii saeya ywowa. **25** Kara hiriayar naingwo tibmii kiini kara wi nao rani mi kara wi omwai hiriinan saiirsi waiyaei kimiir whinkinsiis haiginiuwam Adi Komii siir yaiya saiir sibgu wakaeyokna apim mi kima wi maigimaigar nnowi. Dimusi rani, kara ini omwaiyar nik waiyan. **26** Mhoiyya kara nit mi kimaka nini oni mi kima wi maigimaiga komiiyar nnowi kariiramin mi kima wi Krais siir

inig iir hainankii.

²⁷ Mi dimin whirki kimiir nimbinii mi kima wi ti dimin taemin imiirin wi haini naingwokii. Kima dimin taemin kibi kibi imiir tir iikam yipiki Adi Komii siirim naingwo tibmiiyim siyu kibiyin sima tiriin siir hiriinan tir. Mi ta hiriinan saiirsika mhoiyya kara wi kimiir namisi kigi, iyie? Wi kimiir kig rani mi kara dimin kibi kibiyim iikam ima boini iikam kimiir, simiirin wa wakaei, tiriiginim kirie kimiir naingwo tibmii aeya nwowim mi kwoin whirua kima mi owim mi iripa kima mi miriyyim. ²⁸ Tiriiginim yipiki kimiir sau omomin siarsi kipi nidad dimusi rani, wim kima Jisis Krais siirgim. Kima Kirie hiriayar dwokripkai. Dimusi rani, wim kima ti hiriinan tirkim mi ta hiriinan saiirsika ti dimin taemin hiriinanim yim wi simiir nisiimauuwi. Adi Komii siya simiir nonkwobumbuninkini mi kimiirin wi siya nanmaiwarkainaei mi kima wi saika sibgu owi. ²⁹ Mi dimin komiig komiirin yio ti si, Adi Komii siya kimiirin minam kiwakikin kima Jisis Krais siiram naingwo tibmii kinim. Mi ti dimin hiriinan sasa rani. Jisis Krais saiirsika Adi Komii siya ti dimin biyie imiirin asi kiwakikin kimiiram nitamin. Dimusi rani, kima siir wakaeyokna apkim. ³⁰ Kima mi kara nim krima nomiiyaugim mi ti iikamim krimiir tibbuwiyim mi krimiir nimbumbuwiyim mi ti hiriinan siyu kaim-wowin biyar nwoyokiyokinaniyin ini tariinanar yadigniyin mi wim kima ti iikamim yipiki kimiir nimbumbuwim simiirin ina ninokninkinim. Iriig.

Krima krimiir kwoinim simiirin kikintimdinu mi iki iikamim yipiki Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna apiyim simiiram daingwo

¹ Kimiir kwoinim kirieyar dwokripkai. Dimusi rani, wim kima Krais siir yai imiir wakaeyokna apikim. Kima mairstimairsta hiriayar dwokripkai. Dimusi rani, Krais siya kimiiram naingwokwonanaei. Kima mi Adi Komii siir naeyiu ieya kima ini kwoin whiruwar ywowiskiyim mi kimiir kwoinim nhirmiyam daingwo mi simiiram daingwokwonanae. ² Kima iripa dongwomamair ae mi kwoin whirua dwo mi kima iikam ima mi Adi Komii siya simiiram daingwokwonanaei mi kima kwoin whiruwar dwowiski. Mi ti dimin hiriinanin ini hanin kimiir kwoinau kwirii idwokaii mi kima wi mairstimairsta kariir nwowaiginiawi. ³ Kima kimamar kipi naingwona mi dimin taeminim ha kipi tir mi iikamim kimiirin wi hiriinan saiarsi boinisi wim kima ini nhirim simiir kou ywowim. Kimiir kwoinim yim kimar kintimtinuna mi kima hinina daingwo kimiir kouwin ini iikam nhirim sima ywowim. ⁴ Kima, kimamar kipi naingwona. Kima iikam nhirmiyam daingwo mi diminim sima naingwowi ikim. ⁵ Kima Krais siya naingwowa biya saiir hiriinan daingwo. Yio ti hiniiingin.

⁶ Mi yio siya ini Adi Komii siir hiriinanar swoki owin mi siya ha bi naingwokin siya Adi Komii siir hiriinanar swoki owi. ⁷ Mi yio siya ti dimin taeminim kirie komiigakim ninomor kouanim simiirin digiumii bidi haimriyugigim mi yio siyarin ini inkamin whisarii mi priimiriyyin siir

hiriinan yinkpitki. Mi siirin Maria saeya naokainakikin mi siya iikam krimiir hiriinanar nimbiyamkin. ⁸ Siya inkamnan nimbiyamkin mi siir kwoñin hindara kabitungigin mi siya Adi Komii siir yai imiirrarar napkin mi iiya siya ha naonamn paeyin hiiinya nирioninkinin si mi siya kimpisu pranae pranae bi haigin iikam krimiir whinkinsis haiginiuwim. ⁹ Mi ta hiriinan saiirsika Adi Komii siya siir inig in ha hainankiyin mi siya ti hiniña boñki siya inig komii kibikakin mi kamim inig komii komiikakim simiir kougikouwin ini siyar ywowin. ¹⁰ Mi yipikim Adi Komii siir om hir nwowim mi nu tir mi o ikim mi iikamim yipiki mi aokaowim mi nunau nwokai ikim mi yiu ikim simiir kouin ini siyar ywowin mi yipiki ta Adi Komii siya dapikiwa Jisis siir inig iiir saiir wakaei mi sima wi ntidid prasae kin tani mi sima ogmwo wa waisii hiuwi mi wi komii hiniña kauwok boinamnaekii, ¹¹ siya inig komii kibikakin mi sima wi Jisis Krais Biyan Inkam Komiyyin siir inig iiir hainankii mi sima wi ha boñkii, siya inig komiigakin. Dimusi rani, dimin taeminim Krais siya tirim simiirsika. Mi ti dimin taeminim yim wi Adi siir inig iiir hainan praprasi. Iriig.

Nim krima ini sikwo paenan ywowim yipiki iikam imiir bigna iiisiisiimauu apiyim siyiui iniyaka mi krima simiirin wi Adi Komii siir siyu iiir niisiimauui

12 Ti kariir nomiiyauim kara ina naingwokwonanaeiyin, biiya kara kimaka nwowa mi kima kariir yai imiir wakaeyim mi kima ina wakaeyokna apim simiiram. Mi tariinanin kara kimaka nwo rani, kara ini aru nwowin. Kima kariir wakaeyokna ap biiya kima tira sair hiriinan mi tariinanin ti aru kara nwowa ya dimin komiigikomii aeyaigra kima kariir yai imiirin nhami nhami kipi wakaeyokna ap. Kima ti dimin taeminim simiir ti wakaeyokna ap yipiki biiya Adi Komii siya tirim kimiir mi mhoiyya kimiirin wi siya nikunami ninomor koua hiriirin. Kima didid mi kakak dwo wim wi siir pi tirisididgak kimiirsi nwowim. ¹³ Kima ti dimin imiir tir. Dimusi rani, Adi Komii siya iinokiiinokin kimiir kwonim simiir simiirar tirañanaei dimin taeminim siya naingwowim kima wakaeyokna apim simiiram naingwowim mi simiiram wakaeyokna apim.

¹⁴ Mi dimin taeminim kima tiriym kima kipi ninkinwaomwarkii boin mi simiirsi kipi niniinansao simiirin hindara tir. ¹⁵ Mi kima ti dimin hiriinanim simiir tiri mi iki nhirim wi kimiir boinhuriyu rani, dimin biyie kima taram mi kima wi wadieyar sibgu okiyami. Mi kima wi sikwo paenan niuyaesi, sikwo paeya niyyaka bigna apiya kigimok apam, iikamim yipiki biyie nwowim, simiir bopwoniyen. ¹⁶ Mi kima simiir diisiimauu Adi Komii siir yai kibi kibi imiirin mi simiir whinkinsiis haiginiu mi siyiu wadie sibgu apanin hinin, pikti hinin dimin ikin wadieyin sima wakaeyokna apanin. Mi kima ti dimin imiir tiri, mhoiyya Krais siya swoki iti, kara wi karamar naingwona rani. Dimusi rani, kara ina

ninokninkinin ti dimin taeminiim kara tirim sima
wi nae karamae nwo rani.

¹⁷ Kima Adi Komii siir yai imiir wakaeyokna api ya ini nae Adi Komii siir ninkin imiiyaenan ywowa. Mhoiiya kariirin inkamki tiowi mi kara ha naonami mi kariir nhieya ha naokiinaiinii mi ya tariigina ya naeyim kima ninkin imiiyaeyim simiir idwo swokini haiginkika. Mi tariigina kimiirin wi saeyer whinkinsiis haiginuwu Adi Komii siir wakaeyokna apamin kima tira saiir hiriinan mi kara wi mairstimairstga prasae nwo rani. ¹⁸ Mi ti dimin hiriinanin siya nimbiyami mi kima wi mairstimairstga kanaka dinkin o ta mairstimairstga kara nwowa saiir hiriinan. Iriig.

Pol siya Timoti siir boinkin

¹⁹ Kara ha naingwowi Biyan Inkam Komii siya kariirin wa kiwakii Timoti siir nikropkiyim mi iikam kimiirin siya nini kignakiyim mi sima wi tiriirar swoki iti mi ta hiriinan saiirsika mhoiiya kara wi haini ninokninkini kima wadie nwowi mi Adi Komii siir wakaeyokna api mi kara wi mairstimairstga kimakar nwowi. ²⁰ Kara Timoti siir hiriinan inkam nwir karamaeka mi siya ini kariir hiriinan ywowin mi ta hiriinan saiirsika siya iikam kimiir whinkinsiis haiginuwam asi naingwokin wadie kima sibgu owim. ²¹ Mi yim iki iikam nhirim yim simamar naingwonaeikim yim sima digworaekwowim Jisis Krais siirim simiir kig rani. ²² Mi kima ina ninokninkin Timoti siya ti siyu hiriinanin siir nwo rani, siya inkam wadiekin. Siya siyamar bi naingwonaeikin siya iikam kimiiram naingwokin mi kariirin siya whinkinsiis haiginugin Adi Komii siir yaiyim

s̄imiir nanaakn̄inkii haiginiuwam yinisīmin siir ad
 īiir wh̄indiraerariȳin siir h̄iriinan. ²³ Mhōiya kara
 tī dimin taem̄inim kam īma tiran̄im kariir s̄imiirin
 wa ninokn̄inkini, kara minam naingwokin Tim-
 ot̄i siirin k̄imiiram nikropkiȳim. ²⁴ Kara h̄iriayar
 naingwo t̄ibmii kīni Biyan Inkam Komii siya
 kariirin wa wh̄ink̄insiis haiginiuwi mī kara wī
 kimim̄inki rani, maeyauwa mī biȳie miriiya sim̄a
 hiugripkiikaiya saiir t̄ir haiburgigsasauwim mī
 kara Timot̄i saika wa niti k̄imiir kignakiȳim.

²⁵ Kara minam naingwoni Epafroditas
 siirin k̄imiiram waraur nikropkiȳim. Siya
 kariir nomiiyaugin mī siya mī kara kr̄ira in̄i
 nwiruwar ywowiskiyo mī Adi Komii siir dimin
 taem̄in imiirin kr̄irar tirikim dimin biȳie saika
 ninkinyaeyaowim inkamin yaii niniȳin siya
 t̄iriya saiir h̄iriinan. Mī biiyarin, kima siirin
 bidiyar ikī ikropkiȳin mī siya ha nitin mī kariirin
 dimin taem̄in siya in̄i wh̄ink̄insiis haiginiuni.
²⁶ Siya iikam k̄imiir wh̄ink̄insiis haiginiuwam
 naingwokin dimusi rani, kima ha wakaekim siya
 mak̄i niigin mī siya maka niiȳim siya pī borisopi
 kima siiram naingwoyimyokim ta ma siya nii
 aiarsīȳin. ²⁷ Biya siya parii parii pī naowim mī
 siirin Adi Komii siya naingwobunakin mī siya
 wh̄ink̄insiis haiginiugin mī siya painiisi yaosi. Siya
 siiraramar bī naingwobumbugin. Nīngaka. Siya
 kariiram warar naingwobumbugin mī ta h̄iriinan
 saiirsika siya naonami kara wī komii nouubobo in̄i
 tan̄i. ²⁸ Mī ta h̄iriinan saiirsika kara siirin asi
 nikropkisasaugin k̄imiir kignakiȳim mī kima siirin
 wī h̄iriinan saiarsī kigwini mī k̄imiir kwoinim wī
 mairstgimairstga nwowini. Mī kima mairstgimairstga

nnowi mi an kara wi mārgimārgar mi owi. ²⁹ Mi siya waraur n̄imbinii mi kima siir kigwini mi kima wi mārgimārga dwoki Biyan Inkam Komii siiram̄in yipiki siram kiwaki karam nnowiñ siya naowam. Mi kima ti hiriinan inkam̄in siram daingwo inkam komiyyin siya. ³⁰ Dimusi rani, siya naosi bi naingwoyimyokin. Siya Krais siir dimin taeminim simiirsi naingwoyimyokin mi siya naoni piu asi nwokin mi kimiir igsopa ini siya yokwokairina mi siya kariirin pranae pranae bi whinkinsiis haiginiugin mi ta hiriinan saiirsika siya maki asi niigin. Friig.

3

*Yipiki Jisis Krais siir yai imiir wakaeyokna apiyin
yio inkam wadiekin*

¹ Ti kariir nomiiyauim, tiki nwokripkaigiyim yaiyim kara kimiir boinkiyam tirim yim ti sim. Dimusi rani, wim kima Biyan Inkam Komii siirgim mi kima mārgimārga dwo! Mi dimin taeminim yipiki biiya kara winkiyim yokwoni kimiiram mi tariinan kara simiirar swoki winkikin. Kara ti yai kibi kibiyim kimiir boinmimauusi bi piyaokin. Mi an kara ha naingwowi kima iinokiiokin ta yai aiir wakae ya dimin kibigikibi aeyaирга. ² Kima ti kamim dimin biyiekakim yipiki wranan nnowim simiirsi mintarao, kimiir kwoinim wi sim pi kiyaiisi mi wi ti hiniiñ sima boini kimiir mioisim ti kitiyopnir hai mi ta hiriinan saiirsika Adi Komii siya kimiirin wi hiriinan saiirsi nanmaiwarkainaei. Mi kima ti hiriinan wim wi kimiir piu aiirar swoki t̄rbunaei. ³ Nim kr̄ma hiniiña naingwo t̄bmii

kiin tani krıma krımiir miois imiir kitiyopnır hαιi
 mi ti hiriinan siyuin krımiirin wi siya whinkinsiis
 haiginiu rani, krıma Adi Komii krımiir Wanın siir
 yinisisim nwowim. Niingaka. Mi iiya Adi Komii
 siir naeyiuin krımiir kwoinau tir nwokaiiyim
 mi krımiirin siyar whinkinsiis haiginiuwi Adi
 Komii siir inig iir hainanam mi krımiirin siyar
 mi iisiimauuwi hiniinin nim krıma Adi Komii
 siirgisiir yinismikim. Mi dimin taeminim Jisis
 Krais siya tirim krımiir krıma simiir ninokninkini
 mi krıma wi maırgımaırga prasae nwo rani. Mi
 nim krıma ina ninokninkinim ta saiirin, krıma
 krimarin wi dig nwo rani, Adi Komii siir tirim mi
 siya krımiir nanmaiwarkainam ta sima boina
 krımiir miois imiir kitiyopnır haiya saiirsi.
 Niingaka. ⁴ Mi kara ti dimin taeminim biiya
 kara wakaeyokna apim kara Juda simiir biiyan
 siyuin siir dimin taemin imiir wakaeyokna apam
 naıngwokiswo mi kara wi simiirar pi wakaeyokna
 apin mi kara ti hiriinan tirim pi borisopi. Kam
 nhirim yim ha naıngwowi sima Juda simiir
 siyu iirar wakaeyokna apkripkaii mi sima wi
 wadieyar sibgu owi mi an kara ina ninokninkin,
 biiya an kara ti siyu hiriinanim wadie simiirsi
 nwokin. Mi ti siya siyu hiriinanin ini ti siyuin
 sima tirin ini siir haiburin. ⁵ Mi an kara ti hiniina
 boinkin. Dimusi rani, iiya kariir apua kariir
 naokainakiya, iiya kara iiyim iriiyar kwoima
 nwowin mi sima kariir miois aiirin ina kitiyopnır
 haiyim hiniina niisiimauuwam an kara Adi Komii
 siirgin. Mi Jekopin yipikin sima dapiyin Isrel, siya
 kariir brougaekin. Mi an kara Bensameni piugana
 sair inkamkin mi yio ini kaimwokikaimwowar

ywowin, an kara Judani isidin siргisiir inkamkin. Biya kara Farisimi isidin siir inkam nwowin kara Moses siir inkam nwowin kara Moses siir siyu komii siir yai whiekakim yipiki Adi Komii siya hauugiyim simiirar wakaeyokna apkin. ⁶ Kara pi ti hinina boini, kara Adi Komii siirin dimin whoimonibitirkin mi iikamim Krais siir yai imiir wakaeyokna apim simiirin kara tioidwomaigim mi yipiki siir piuganan ikim. Mi iikamim yipiki kariiram kinankiuim siyuin kara wakaeyokna apin Moses siir siyu komii siir yai imiir sima wi hiriayar boini, kara wadiiekin mi kara dimin biyie bitirkin.

⁷ Biya an kara ha naingwokin ti dimin taemin hininan yim dimin komiigim mi tariinanin an kara hinina naingwo tibmii kiini ti dimin taeminim yim dimin komii rani. Dimusi rani, tariinanin kara Jisis Krais siiram naingwo tibmii kiini mi kariirin wi siya whinkinsiis haiginiuwi wadie sibgu owim. ⁸ Dimusi rani, kara hinina naingwo tibmii kiin tani ti dimin taemin hininan yipiki biya kara napim yim dimin komii rani mi an kara hinina naingwo tibmii kiini ti dimin taemin hininan yim dimin komii rani. Dimusi rani, an kara ina ninokninkinin kara Jisis Krais siir wakaeyokna api mi dimin taeminim iikamim yipiki Adi Komii saika nwowim simiir whinkinsiis haiginiuwim biya yim siya bidi ikwokopougigim. Mi kara ti dimin taemin hininan simiirin digumii bidi haimriyugigim mi kara simiirin ha naingwowi yim ini dimin biyiekibiyie ywowim mi ta hiriinan saiirsika kara Jisis Krais siргisiirara asi wakaeyokna api. ⁹ Mi tariinanin kara Moses

siir siyiu komii siir yai imiir swoki wakaeyokna ap rani mi Adi Komii siya wi ta hiriinan saiirsi boin tani kariirin dimin whirki bi kibugin mi ta siya boina kariirin hinin kara dimin whirki bi kibugin ya dimusi rani, kara Krais siir yai imiiram naingwo tibmii kiingin mi tariinanin kara ini siir piugan aiir nwowin. ¹⁰ Kara ti dimin hininim sim naingwokin. Kara Jisis Krais siir sibgu inokninkinam tirkin mi kirie komiiya siya haiya iiya siya ie hir haiburgigin mi ha swoki insiin idwowin. Kara saika iripa bidi yamasu kikinin mi kara ti dimin biyie biyeyim mi kimpipisuwa siya haiyim hiriinan haiyamar mi aingwoi. ¹¹ Kara ti dimin taemin imiirin minam tiri, iiya kara naowi kariirin wi siya nanmaiwarkainaesi mi kara wi omwaiyar swoki waiyaei mi wi saikar nwowi. Iriig.

Pol siya minam naingwokin Jisis siir hiriinan inkam kibi nwowim

¹² Kara pi hiniina boin tani kara siiram bidi wakaeyokna apin, kara tira saiir hiriinan mi an kara inkam kibi bidi ywokiyin. Niingaka. Kara ina nikii mirii ninkiyaei kripkaiyin ti dimin taemin imiir wakaeyokna apam mi ta hiriinan saiirsika kara wi Krais siir hiriinan asi nwowi dimusi rani, siya kariir bidi yimbinin siir inkam nwowim. ¹³ Ti kariir nomiiyauim, kara hiniina naingwo rani, kara inkam kibikikibikin. Niingaka. Mi kariir dimin taeminim biya kara nonkwoim simiirin digiumii bidi haimriyugigim mi kara ti diminim mhoiiya digi dig nwowaiginiwanim simiirgi simiiramar naingwo iskii. ¹⁴ Kara ini ti kamim yipiki ninkikin iwitiyim dimin haiyam

ini simiir hiriinan ywowin. Mi ta hiriinan kara nwowa, kara ti nu iiir asi nnowi. Kara Adi Komii kr̄imiir Wanin siir wakaeyokna apikin mi ta hiriinan saiirsika mhoiiya siya dimin taeminim yipiki siya nik̄ imbinim kariir wi hiriinan saiarsi haii. Dimusi rani, miya Jisis Krais siya tira saiirsika mi Adi Komii siya kariirin wi hiriinan saiarsi nimbini omin ninomor kou hir nnowin siir nwoyokiyokiakaeyamim inokinokin.

¹⁵ Mi kr̄ima whiekakarim yipiki ha nik̄ aingwo t̄ibmii kripkaiyim Adi Komii siiram nim ti kwoin hinin kara boinkiyin siirrarar dwo iski. Mi kimiir kwoinim yapa yapa nwoprigini mi Adi Komii siya iripi hiriinan ti diminim kara boinkiyim kimiir wi simiirar mi iisiimauuwi mi kima wi haningin sibgu inokninkini. ¹⁶ Kr̄ima ti dimin k̄ingikiinim Adi Komii siya n̄isiimauuim simiirgisimiirrarar wakaeyokna ap iski mi iripi hiriinan kr̄ima ti siyuin ti tariinan kr̄ima ninokninkinin siirrarar dwowiiski.

¹⁷ Ti kariir nomiiyauim, kr̄ima iikamim yipiki Biyan Inkam Komii siiram naingwo t̄ibmii kiiniyim, kr̄ima siyuin kima nnowanin siir n̄isiimauugin. Mi ti hiriinan siyuin siir kigi mi wi hiriayar dwokripkai mi iripi hiriinan ti iikamim yipiki kariir siyu iiir napiyim mi hiriinan t̄iriyim simiirin sibgu timi kigrirao. ¹⁸ Dimusi rani, kara ta yaiya aiirin ii kasa kasa bi boinmimauugin kara hirankar boinmimauubumbunaniyin mi ini tariinanar yadigniyin mi tariinanin iripi hiriinan kara ini oubgakar swoki boinouugiyin. Mi tariinanin iikam whiekakim yipiki Adi Komii siir inig hainaniyim kimaka, siyuin

sima nwowiyim kimaka yio ini Jisis Krais siir sauan omomim sima nwowiyin ini hiriinan ywowin. Mi siyuin sima nwowiyin sima yaibu Jisis Krais siya naowa paeyin hiiinya niriioninkinin si saiir niewaiyugim. ¹⁹ Adi Komii siiram naingwokwonanaeni hanin aka, sima iinokiinokin dimin taeminim simiir kwoinki naingwowyim simiiram naingwokwonanaeiyim. Mi ti dimin taemin hiriinanim iikam nhir imiir tiri ntidgak sima nwowam mi ti iikamim sima iinokiinokin ti dimin hiriinanim simiir simiira haenopyaeyao boinkripkai. Mi simiir kwoinim ini ti nuin siir digworaekwo imiiram yamkiyim. Mi ti Adi Komii siir dimin taemin imiirin yio ini niingaka ywowin. Mi ti hiriinan saiirsika, tiriiginin hiriinan tiri mi sima omin ninomor kou hir nwowin siir namim wi dig nwo rani, Adi Adi saika nwowam. Mi sima iinokiinokin wi miiyiknan nwo rani mi sima wi Adi Komii saika nwo rani, wi yapa yapa nwowi. ²⁰ Mi. Dimusi rani, nim krema omin ninomor kou hiranin siir hirankim mi krema Jisis Krais siiram nwokwokini kremiir Biyan Inkam Komiiyin, kremiir nanmaiwarkainan inkamin mi siya omin ninomor kou hiranin siir hiranki kremiirsi nitkin. ²¹ Mi ta siya niunaiinii nua tiriir mi ta kremiir piua nu tirana ya wi siya kisina owaiginiuwi ninomor kougikou hiran piu aiir siir piugipiua saiir hiriinan nwowam. Siya ti hiriinanin wi siir kirie komiiya saiir kiriensi tiri. Mi ta kirieya siya saiir kiriensi tirkin siya ti dimin taemin imiirin mi sima wi siir hin ara nonkwo digi. Iriig.

4

*Iikam kima mārgimairga mi kwoin whirua dwo
mi dimin taemin kibi kibi imiiram daingwo*

¹ Mi ta hiriinan saiirsika, ti kariir nomiiyauim, kima yipiki kara nāngwokwonanaeiyim, kariir kwoin komiiyin nitam nāngwowi kimiir kignakiyam mi kara ini mārgimairga kimiiramar mi owin mi ini kimiir inig iirar mi hainankiyin mi wim kima ini kariir miiya saiir paenidnan ywowim. Mi kimiir nāngwo tibmiiya kirie hiriayar dwokripkai siiramdimusirani, dimin taeminim kara bōnmimauuwim kimiir simiirsika.

² Yuodia Sintiki kowiirin, kara pi igao yai bōnki! Kowa iripa dongwomamair ae mi Biyan Inkam Komii Krais siiram wakaeyokna apim kwoin whiruar dwoki. ³ Kara kariir nomiiyau kibyo kowiir bōnkii yipiki biiya kanaka miriiyo ti dimin kaimwowim simiir, kowa ti wig iso sowiir whinkinsiis haiginiu sowa kwoin whirua nwowim. Dimusi rani, kariirin sowa isairar whinkinsiis haiginiugo Adi Komii siir yai win kibya saiir nanaakninkii haiginiuwim, Klemen saika. Mi kimiir iikam nhirim kariirin sima warar whinkinsiis haiginiugim mi ta hiriinan saiirsika Adi Komii siya kimiir inigim Yokwo Komii saiir hir winim simiir asi ninokninkini. Mi tiriiginim yipiki kwoin win haiyim wim kima ini siir yinisism ywowim.

⁴ Kima mārgimairga dwo Biyan Inkam Komii Krais siiram. Kara kimiirin pa swoki bōnkii, kima mārgimairga dwo.

5 Wi kimiimin tani Biyan Inkam Komii Jisis Krais siyan wi sipi swoki iuunaiinii nua tiriir. Mi ta hiriinan saiirsika, wi hiriinan asi tiri mi wi iikam whiekakim simaka nongwomamair aei. **6** Mi kima whiekakim dimin taemin whiekakam kipi naingwokwonanaei mi Adi Komii krimiir Wanin siiram srii ti dimin taeminim kima boiniyim kima haiyam. Mi iiya kima Adi Komii saika boini mi kima siiram srii mi ti diminim saeya tirim simiirsi boin wadieki siirin. **7** Mi ta hiriinan saiirsika ta Adi Komii siir nongwomamair aeya yipiki wi ninokninkin karamae krima nwowi mi kimiirin wi saiir kiriensi whinkinsiis haiginiuwi mi wi siya kigriraowi kimiirin mi kima wi mairstgimairstga nwowi mi wi dimin kibi kibiyim simiiraramar naingwowi. Dimusi rani, nim krima Krais saika bidi yamasukikinim.

8 Mi ti nwokripkaigiyen yaiyim kara kimiir boinmauuwanim yim ti sim, kima ti dimin taeminim niksisae karam nwowiyim simiiramin nhami nhami kipi naingwo mi yi tiriiginin yio kaimwowaирин. Mi dimin taeminim yipiki Adi Komii siya naingwowiyim yim wadiekim mi dimin whirki bi mi kimbugim, kaimwo kinairgim mi yipiki iikam nhirmi whinkinsiis haiginiuwyim. Mi kima dimin taeminim Adi Komii siya mi iikam ikim mairstgimairstga simiir nwowaiginiuwyim simiiram daingwo mi dimin taeminim yipiki wadie nwowiyim mi ta hiriinan saiirsika iikam simiir kwoinim simiir asi wakaeyokna api. Mi piki hinin dimin ikim wadie nwowim ti diminim simiir hiriinan mi kima wi ti simiiraramar daingwo iski. **9** Mi dimin taeminim yipiki kara boinmauuwim

kimiir mi kima mi kiga kariir simiir wakaeyokna ap mi kima simiir wakaeyokna api mi ta hiriinan saiirsika Adi Komii siya kimiirin wi mairstimairsta asi nwowaiginiuwi mi siya wi ini hanien kimiir kwoin imiir kwirii idwokaii. Iriig.

Pol siya iikamim Filipai hiranim mairstimairsta simiir nwokin. Dimusi rani, sima dimin taemin siir hauugim siir whinkinsiis haiginiuwam

¹⁰ Kara mairstimairsta prasae bi nwokin Biyan Inkam Komii Krais siiramn. Dimusi rani, biiya kima kariir whinkinsiis haiginiuwam naingwokim. Biyya kimar boininkiniunaniyin kariir mi ini tariinanar yadigniyin mi kima nhami nhami bi boinkim hinien kima kariir whinkinsiis haiginiuwim wi dig nwo rani. Mi tariinanin kima kariirin ina swoki whinkinsiis haiginiuwim. ¹¹ Kara ti dimin taemnim kimiir bi boinmauwigim. Dimusi rani, kara digworaekwowam whaowaekin. Kara ina ninokninkinin mi kara simiirsiyin naingwoiyimok rani kara wi mairstimairsta nwowi simiiramn. ¹² Kara ina ninokninkinin siyuin inkam paeprikabnan mi owiyin siirin mi inkamin digworaekwoki naokingugunankai ikin. Kara iiyim mi omim kara nwowiyim simiirin ina sibgu inokninkinim mi kara mhiigi mi aowi mi kariir mhiiya saeya mi kiniuwi, yio kara pa ninokninkinkii kariir kwoinin mairstimairsta siya nwowiyim. ¹³ Mi ti digworaekwowim kara simiir tiri wi digar nwowi yipiki kara boinmimauwim kiryea Krais siya hauuwa kariir mi kariir kwoinau kinirkai haiginiuwa sair kireni.

14 Kíma kariirin bimbiuwí bi tirkín mi iiyím dimín biyíeyím kariíram nímbiniyím mi wím kíma kariir bídiyar mi whínkísiis haiginiuwím. **15** Biya iiya kara nu haimii Masedonia hir haiburgigín Adi Komii siir yai wiñ kíbiya saiir boinmímauuwam mi Filipai kímiir iikamík kariirin dimín taemíniim kíma kímar hauugíkin, siyiúin iikamkím sím hauuwiýin símiir nomiiyau ímiir siir hiriinan. Iikamík íki om nhírim síimím yím kariirin dimín sím whír bi swoki hauumíminkím ini kíma kímar ywowískiyím. **16** Biya iiya kara om Tesalonaika hir nwowin mi kíma kariir bídiyar mi whínkísiis haiginiuwím mi dimín taemín kariíram bídiyar mi hauugiyím mi ini kíma kaim-wowar swoki hauugiyím digworaek-wowím kariir whínkísiis haiginiuwamín. **17** Kara yai karamaeka kíma dimín taemín kariíram kíma mi hauugiyím kara ha naing-wowi Adi Komii siya kímiirin dimín miiyík miiyík ímiirar hauugíin. Dimusi rani, ti digworaek-wowím kíma tírim kariir símiirsíka. **18** Kara digworaekwo kasa bi haiwíñkin ini ti digworaek-wowím kara naing-wowím kara haiwinam Epafrodaitas siir iinankin yípíki ti digworaek-wowím kíma nonkwo hauugiyín kariir nini hauugiyím ini símiir haiburín. Mi taríinanın kara dimín whíram whaowaeki rani. Mi ti digworaek-wowím kíma haingiriyíu haiginiim kariíram yím maírgimaírga kariirara bi nwowaiginiugím yím Adi Komii siir warar nwowaiginiugím maírgimaírga. Mi ti digworaek-wowím yím ini ti dimín kíbi kíbiyím piuii miiyík whakiyím Adi Komii siir níñkin ímiuyaeyím ini símiir híriinan

ywowim. ¹⁹ Dimusi rani, kima digworaekwo kariir hauugikim mi kariir Adi Komiiyin yio iripi hiriinan yio wi digworaekwo kimiir mi hauuwi, ti digworaekwowim kima hainguguwim kaimwoka. Dimusi rani, kima ini Jisis Krais saikar yamasukikinim mi kima ti digworaekwowim Adi Komii krimiir Wanin siya kimiirin wi pranaepranae nikboinmamaair haiginiu rani mi kima wi simiiram whaowae rani siya kimiirin wi kasa kasa hauu rani. ²⁰ Ha wit, krimiir Adi Komiiyin siir inig iirrarar hainani. Dimusi rani, siya wadiiekwadiiek. Mi yaimwokiyaimwowan inkamkin. Iriig.

Nikopkaigyan yaimrsisim kwisuwao Pol siya boiniyim sima

²¹ Kara mi kariir nomiiyauim tiran imá, krima kimiirin yapa yapa nokboinmamaairgi krimiir nomiiyauwim warauraním kimiirin yipiki Jisis Krais siir wakaeyokna apiyim, krima kimiir nokboinmamaairgi. ²² Iikam whiekakim tiranim yipiki Krais Jisis siir wakaeyokna apiyim sima kimiir nokboinmamaairgikim. Nhirim yipiki Krais siir wakaeyokna apiyim yipiki inkam komii Sisa siir miriiyim, sima kimiir nokboinmamaairgikim.

²³ Kara Biyan Inkam Komii siiramin minam sriigin siya siir naingwobumbu aiir hauuwim mi saeya wi kimiir kwoinau waraurar nwoki okripkaigiyamim. Iriig.

**Yai Win Kibiya
The New Testament in the Sepik Iwam Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sepik Iwam long
Niugini**

copyright © 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sepik Iwam (Iwam, Sepik)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

5350dc83-93b2-5000-9c98-dcdb728ba84f